

CHƯƠNG III: TRÍ UẨN (Tiếp Theo)

Phẩm Thứ Tư: LUẬN VỀ TU TRÍ (Phần 1)

Có tám trí, đó là Pháp trí cho đến Đạo trí. Các chương như vậy và giải thích về nghĩa từng chương đã lĩnh hội rồi, tiếp theo cần phải giải thích rộng ra.

Hỏi: Vì sao Tôn giả dựa vào tám trí này mà soạn luận?

Đáp: Bởi vì những người soạn luận tùy theo ý muốn mà soạn ra luận, cho nên không cần phải vặn hỏi. Luận Sư của bản luận này tùy theo ý muốn của mình không trái với pháp tướng mà soạn ra luận này. Nơi khác cũng dựa vào tám trí mà soạn luận, như chương Kiết Uẩn trước đây và chương Định Uẩn sau này...

Hỏi: Có nơi chỉ dựa vào trí trong một sát na mà soạn luận, như trong phẩm luận về Trí ở chương Tạp Uẩn nói: “Có thể có một trí nhận biết tất cả pháp chăng?”

Đáp: Không có.” Có nơi chỉ dựa vào hai trí mà soạn luận, như tiếp theo phẩm luận trước đây và trong chương Căn Uẩn-Định Uẩn. Có nơi chỉ dựa vào bốn trí mà soạn luận, như chương Căn Uẩn sau này. Có nơi dựa vào đầy đủ mười trí mà soạn luận, đó là Luận Sư của bản luận này đối với cảnh đã nhận biết đầy đủ, thông hiểu rõ ràng, tự tướng và cộng tướng, tùy theo ý muốn soạn ra luận, hoặc là tóm lược-hoặc là mở rộng mà không trái với pháp tướng, cho nên không cần phải vặn hỏi.

Lại nữa, không cần phải vặn hỏi về ý của người soạn luận, nghĩa là tám trí này là do Đức Phật đã nói, Luận Sư của bản luận này dựa vào kinh mà soạn ra luận, kinh nói tám trí không có thể thêm bớt, Tôn giả không thể nào bớt một mà nói bảy-thêm một mà nói chín. Nguyên cớ thế nào? Bởi vì chư Phật đã nói không có thêm bớt, và Đức Phật đã nói vô lượng vô biên, bởi vì nghĩa vô lượng-vấn vô biên; như nước biển rộng vô lượng vô biên, bởi vì sâu vô lượng-rộng vô biên. Giả sử các Đại Luận Sư như Tôn giả Xá-lợi-tử, số nhiều hơn trăm ngàn Na-dữu-đa... cùng lúc xuất hiện ở đời để giải thích về nghĩa của hai câu kinh Phật, soạn ra trăm ngàn Câu-chi các luận, Giác tuệ cùng tận hãy còn không thể nào hiểu rõ phạm vi của nghĩa trong hai câu như vậy, huống là Luận Sư của bản luận này ở trong nghĩa của tám trí mà Đức Phật đã nói, có thể có sự thêm bớt hay sao?

Hỏi: Đức Phật ở trong kinh có lúc nói hai trí, có lúc nói bốn trí, có lúc nói tám trí, có lúc nói mười trí, vì sao Tôn giả ở trong này chỉ dựa

vào tám trí mà soạn luận?

Đáp: Bởi vì tám trí này là nói theo cách dung hòa (xử trung), thâm nhiếp tất cả các trí, cho nên dựa vào tám trí soạn ra luận. Nghĩa là hai trí-bốn trí đều là nói tóm lược, thâm nhiếp trí không hết, mười trí trong kinh tuy thâm nhiếp tất cả các trí mà là nói mở rộng, chỉ có tám trí này thâm nhiếp tất cả các trí, là cách dung hòa trong dung hòa, cho nên chỉ dựa vào tám trí.

Lại nữa, tám trí như vậy đều có trong thân người Học-Vô học và người có nhiệm ô-không có nhiệm ô, cho nên chỉ dựa vào tám trí. Tận trí-Vô sinh trí chỉ có thể đạt được trong thân người Vô học, và chỉ có thể đạt được trong thân người Vô nhiễm, vì thế cho nên không dựa vào.

Lại nữa, tám trí như vậy bao gồm tánh của Trí-Kiến, cho nên chỉ dựa vào tám trí. Tận trí-Vô sinh trí không bao gồm tánh Kiến, vì thế cho nên không dựa vào.

Lại nữa, tám trí như vậy thường xuyên tu khởi, cho nên chỉ dựa vào tám trí. Tận trí-Vô sinh trí không thường xuyên tu khởi, vì thế cho nên không dựa vào.

Lại nữa, tám trí như vậy thường xuyên tu khởi, cho nên chỉ dựa vào tám trí. Tận trí-Vô sinh trí không thường xuyên tu khởi, vì thế cho nên không dựa vào.

Bởi vì các loại nhân duyên như vậy, cho nên trong này chỉ dựa tám trí mà soạn luận.

